

PATVIRTINTA

Elektrėnų pradinės mokyklos
direktoriaus 2017 rugpjūčio 30 d.
įsakymu Nr. 1V - 32

ELEKTRĖNŲ PRADINĖS MOKYKLOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO MOKYKLOJE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Elektrėnų pradinės mokyklos (toliau – Mokykla) smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo mokykloje tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Smurto prevencijos įgyvendinimo mokykloje rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V- 190, Rekomendacijomis mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo kriterijų ir veiksmų, kilus įtarimui dėl galimo smurto artimoje aplinkoje, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. rugpjūčio 3 d. įsakymu Nr. V- 625.

2. Šis Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą saugios aplinkos kūrimui Mokykloje.

3. Prevencijos ir intervencijos tikslas – sukurti saugią, ugdymuisi palankią aplinką mokykloje, numatant koordinuotų priemonių visumą nukreiptą į smurto ir patyčių stabdymą.

4. Prevencija Tvarkos apraše suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

5. Intervencija Tvarkos apraše suprantama kaip Mokyklos direktoriaus, jo pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų Mokyklos darbuotojų (toliau – Mokyklos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

6. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

6.1. visi Mokyklos darbuotojai reaguoja į smurtą ir patyčias nepriklausomai nuo smurto ir patyčių formos, turinio, lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės ar tautinės priklausomybės ar kitų asmens ypatybių;

6.2. kiekvienas Mokyklos administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, tėvai (globėjai, rūpintojai), pastebėję ar sužinoję apie patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

6.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančiųjų patyčias amžiaus ir pareigų.

7. Su Tvarkos aprašu pasirašytinai supažindinami visi Mokyklos bendruomenės nariai.

8. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme.

II SKYRIUS SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA

9. Mokykloje draudžiama bet kokia smurto ar patyčių forma:

9.1. mokinių prieš mokinius;

- 9.2. Mokyklos darbuotojų prieš mokinius;
- 9.3. mokinių prieš Mokyklos darbuotojus;
- 9.4. Mokyklos darbuotojų prieš kitus Mokyklos darbuotojus;
- 9.5. mokinių tėvų (globėjų) prieš mokinius, mokytojus, kitus Mokyklos darbuotojus.

10. Patyčių ir smurto prevencija ir intervencija yra svarbi mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi Mokyklos direktorius, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, direktoriaus pavaduotojai ugdymui, o jos vykdyme dalyvauja visi mokyklos bendruomenės nariai.

11. Mokyklos vadovas atsako už Tvarkos aprašo, kurį tvirtina įsakymu, įgyvendinimą Mokykloje, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką.

12. Saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi Mokyklos vaiko gerovės komisija (toliau – V GK).

13. Tvarkos aprašo įgyvendinimą koordinuoja Mokyklos V GK pirmininkas, psichologas, socialinis pedagogas, kurie kasmet:

13.1. inicijuoja anoniminę vaikų apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

13.2. atlieka fiksuotų pranešimų apie patyčias analizę;

13.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

13.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį V GK posėdyje;

13.5. teikia siūlymus Mokyklos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo mokykloje, Mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje bei kitais klausimais;

13.6. esant reikalui, teikia siūlymus Mokyklos direktoriui dėl Tvarkos aprašo tobulinimo;

13.7. atlieka kitus Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

14. Klasės vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja V GK narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III SKYRIUS SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA

15. Visais smurto ar patyčių atvejais (įvykusiais ar įtariamais) kiekvienas Mokyklos darbuotojas vadovaujasi Informavimo pastebėjus ar įtarus smurtą ar patyčias mokykloje schema (1 priedas).

16. **Bet kuris Mokyklos darbuotojas:**

16.1. nedelsdamas reaguoja į smurtą ar patyčias ir tuojau pat jas stabdo;

16.2. primena smurtaujančiam ar besityčiojančiam mokiniui Mokyklos nuostatas smurto ar patyčių atveju ir mokinio elgesio taisykles;

16.3. nedelsdamas informuoja klasės mokytoją apie įvykusias (įtariamąs) patyčias ar smurtą. Jei klasės mokytojo įvykio metu Mokykloje nėra, informuoja socialinį pedagogą (jo nesant Mokyklos direktorių ar jo pavaduotoją);

16.4. dalyvauja įvykusio smurto ar patyčių atvejo tyrime, bendradarbiauja su suinteresuotais asmenimis ar institucijomis.

17. Įtardamas ar gavęs informaciją apie vaiko/mokinio patiriamą smurtą (fizinis, emocinis (psichologinis) smurtas, nepriežiūra, seksualinė prievarta) artimoje aplinkoje (šeimoje) nedelsdamas informuoja klasės mokytoją ar Mokyklos socialinį pedagogą.

18. **Klasės mokytojas** pastebėjęs ar gavęs informaciją apie smurtą ar patyčias (įvykusias ar įtariamąs):

18.1. nedelsdamas išsiaiškina situaciją, nustato, koks tai atvejis (smurto ar patyčių), mokiniams primena elgesio taisykles;

18.2. nedelsdamas tą pačią dieną organizuoja individualius pokalbius su smurtą ar patyčias patyrusiu mokiniu, smurtavusiu ar besityčiojusiu mokiniu, jei yra, su smurto ar patyčių stebėtojais;

18.3. įvertinęs įvykį, nedelsdamas tą pačią dieną informuoja visų situacijos dalyvių tėvus (globėjus) apie įvykusį smurto ar patyčių atvejį. Jei yra poreikis, kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

18.4. esant poreikiui kreipiasi dėl pagalbos mokiniui specialistų (socialinio pedagogo, psichologo, sveikatos priežiūros specialisto) pagalbos teikimo;

18.5. vykdo tolesnę smurto ar patyčių situacijos stebėseną;

18.6. nustatęs sudėtingesnę smurto ar patyčių atvejį arba nesiliaujant smurtui ar patyčioms skubiai informuoja socialinį pedagogą. Tą pačią dieną užpildo formą „Pranešimas apie smurtą ar patyčias mokykloje“ (2 priedas), perduoda ją socialiniam pedagogui ir nedelsdamas informuoja Mokyklos direktorių. Jei socialinio pedagogo nėra, užpildytą formą perduoda VGK pirmininkui.

19. Įtardamas ar gavęs informaciją apie vaiko/mokinio patiriamą smurtą (fizinis, emocinis (psichologinis) smurtas, nepriežiūra, seksualinė prievarta) artimoje aplinkoje (šeimoje) nedelsdamas informuoja:

19.1. Mokyklos socialinį pedagogą arba direktorių;

19.2. nesant galimybės pranešti Mokyklos socialiniam pedagogui ar direktoriui, darbuotojas tiesiogiai praneša Elektrėnų savivaldybės administracijos vaiko teisių apsaugos skyriui (toliau – VTAS) telefonu (8 528) 58067 ar (8 528) 58068, ar policijai - 112.

20. **Socialinis pedagogas** gavęs informaciją apie smurtą ar patyčias (įvykusias ar įtariamas):

20.1. nedelsdamas išsiaiškina sudėtingesnes smurto ar patyčių situacijas, įvertina įvykius;

20.2. registruoja „Pranešimus apie smurtą ar patyčias“ Patyčių ir smurto registravimo žurnale;

20.3. skubiai išnagrinėja „Pranešimo apie smurtą ar patyčias“ formoje pateiktą informaciją ir nedelsdamas išsiaiškina sudėtingesnius ir pasikartojančius smurto ar patyčių atvejus Mokyklos aplinkoje;

20.4. organizuoja individualius pokalbius su sudėtingesnių ar pasikartojančių smurto ar patyčių situacijų dalyviais, juos konsultuoja, toliau bendradarbiauja su jų tėvais, klasės mokytoju ir kt.;

20.5. esant poreikiui kreipiasi dėl pagalbos (sveikatos priežiūros specialisto, psichologo ir kt.) teikimo smurto ar patyčių situacijų Mokyklos aplinkoje dalyviams ir bendradarbiauja su suinteresuotomis institucijomis (policija, VTAS ir kt.);

20.6. vykdo tolesnę sudėtingesnių smurto ar patyčių situacijų stebėseną;

20.7. išsiaiškinęs situaciją, apie priimtus sprendimus nedelsiant informuoja Mokyklos direktorių ir perduoda VGK surinktą informaciją apie įvykusį smurtą ar patyčias bei taikytas intervencijos priemones;

21. Įtardamas ar gavęs informaciją apie vaiko/mokinio patiriamą smurtą (fizinis, emocinis (psichologinis) smurtas, nepriežiūra, seksualinė prievarta) artimoje aplinkoje (šeimoje) nedelsdamas informuoja:

21.1. Mokyklos direktorių / direktoriaus pavaduotoją;

21.2. nesant galimybės pranešti Mokyklos direktoriui / direktoriaus pavaduotojui, socialinis pedagogas tiesiogiai praneša policijai – 112 ar VTAS telefonu (8 528) 58067 ar (8 528) 58068;

21.3. gali inicijuoti pokalbį su vaiku / mokiniu galimai patyrusiu smurtą artimoje aplinkoje.

22. **Mokyklos VGK**, gavusi informaciją apie smurto ar patyčių atvejį:

22.1. organizuoja posėdį ir įvertina turimą informaciją;

22.2. numato pagalbos (psichologinės, socialinės, pedagoginės, teisinės) smurtą ar patyčias patyrusiam mokiniui, smurtavusiam ar besityčiojusiam mokiniui, smurtą ar patyčias stebėjusiems mokiniams organizavimą ir sudaro veiksmų planą;

22.3. su veiksmų planu supažindina smurtą ar patyčias patyrusį mokinį, smurtavusį ar besityčiojusį mokinį, smurtą ar patyčias stebėjusius mokinius, visų smurto ar patyčių atvejyje dalyvavusių mokinių tėvus (globėjus), informuoja smurtavusį ar besityčiojusį mokinį ir jo tėvus (globėjus) apie nevykdymo pasekmes;

22.4. esant poreikiui koreguoja sudarytą veiksmų planą;

22.5. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius posėdžius situacijos įvertinimui;

22.6. nuolat teikia informaciją Mokyklos direktoriui apie situaciją.

23. **Mokyklos direktorius**, gavęs informaciją apie smurto ar patyčių atvejį Mokykloje ar artimoje aplinkoje:

23.1. sukviečia suinteresuotus asmenis ir įvertina turimą informaciją;

23.2. informuoja teisės aktų nustatyta tvarka institucijas ir su jomis bendradarbiauja;

23.3. gali inicijuoti pokalbį su vaiku / mokiniu galimai patyrusiu smurtą artimoje aplinkoje.

IV SKYRIUS

SAUGIOS APLINKOS MOKYKLOJE KŪRIMAS

24. Saugios aplinkos Mokykloje kūrimas apima glaudžiai tarpusavyje susijusius, integraliai veikiančius komponentus: Mokyklos veiklą ir valdymą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus mokyklos mikroklimato kūrimą, mokinių pozityvių vertybių formavimą ir tėvų (globėjų) (toliau – tėvai) įtraukimą / įsitraukimą.

25. Mokykla puoselėja pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą (mandagumą, paslaugumą, rūpinimąsi kitais, pagarbą, pasitikėjimą, solidarumą, lygiateisiškumą ir kt.), kurias atitinka visų Mokyklos darbuotojų elgesys ir veikla.

26. **Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas:**

26.1. nuoseklus ir reguliarus mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas: nuosekliai ir reguliariai ugdomi mokinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo ir kiti socialiniai įgūdžiai;

26.2. mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas vykdomas:

26.2.1. sudarant mokykloje sąlygas kiekvienam mokiniui nuolat dalyvauti bent vienoje nuoseklioje, ilgalaikėje socialinėje ir emocinės kompetencijas ugdančioje prevencinėje programoje, apimančioje smurto, alkoholio, tabako ir psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevenciją, sveikos gyvensenos skatinimą;

26.2.2. integruojant į neformaliojo vaikų švietimo veiklas, organizuojant prasmingas, bendruomeniškumą, pilietiškumą, saviraiškų dalyvavimą skatinančias veiklas;

26.3. pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

27. **Pozityvaus Mokyklos mikroklimato kūrimas:**

27.1. Mokyklos bendruomenės narių santykiai: Mokykloje kuriama mokymo(si) aplinka, palanki asmenybės ūgčiai, kuriami pozityvūs, tarpusavio pagarba, parama ir pasitikėjimu, bendromis vertybėmis grįsti santykiai, puoselėjamos mokinių stiprybės ir galios, skatinami ir stiprinami bendrumo, tapatumo ir priklausymo mokyklos bendruomenei jausmai;

27.2. pozityvaus Mokyklos mikroklimato kūrimas ir puoselėjimas yra nenutrūkstamas, cikliškas procesas, susidedantis iš nuoseklių veiklų:

27.2.1. esamos situacijos įvertinimo: Mokyklos VGK, vadovaudamasi Mokyklos veiklos kokybei įsivertinti ir tobulinti skirtais instrumentais ar kitais pasirinktais būdais (apklausa, stebėjimu, pokalbiais ar kt.), reguliariai renka informaciją apie mokymo(si) aplinkos saugumą, Mokyklos bendruomenės narių tarpusavio santykius ir identifikuoja aktualias problemas;

27.2.2. Mokyklos bendruomenės narių sąmoningumo didinimo ir įsitraukimo: pozityvaus Mokyklos mikroklimato kūrimu ir pozityvių vertybių puoselėjimu rūpinasi Mokyklos vadovas, VGK, į šį procesą įsitraukia visi Mokyklos bendruomenės nariai, sprendimų ieškoma kartu diskutuojant ir tariantis;

27.2.3. tinkamų prevencijos ir intervencijos priemonių (taip pat ir prevencinių programų įgyvendinimo) mikroklimatui gerinti planavimo: numatomos prevencijos ir intervencijos priemonės

(toliau – Priemonės), siekiant spręsti identifikuotas problemas, mažinti su jomis susijusius rizikos veiksnius ir didinti apsauginių veiksnių įtaką;

27.2.4. Priemonių veiksmingumo vertinimo: analizuojami pasiekti rezultatai, sėkmės veiksniai ir trukdžiai, numatomos galimybės tobulinti Priemones.

28. Tėvų įtraukimas / išitraukimas:

28.1. tėvų aktyvumo skatinimas: skatinamas tėvų dalyvavimas kuriant saugią mokymo(si) aplinką Mokykloje, įtraukiant juos į Priemonių planavimą ir įgyvendinimą, kitas veiklas, atstovavimą Mokyklai vietos bendruomenėje;

28.2. tėvų konsultavimas, informavimas: vykdomas tėvų konsultavimas ir informavimas patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos Mokykloje kūrimo klausimais.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

29. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniais ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

30. Patyčių ar smurto atveju informaciją viešiesiems ryšiams teikia Mokyklos direktorius arba raštu įgaliotas jo asmuo, nepažeisdamas Lietuvos Respublikos teisės aktų.

31. Šis aprašas skelbiamas mokyklos interneto svetainėje: www.pradine.elektrenai.lm.lt

**INFORMAVIMO PASTEBĖJUS AR ĮTARUS SMURTĄ AR PATYČIAS
MOKYKLOJE SCHEMA**

ELEKTRŲNŲ PRADINĖ MOKYKLA PRANEŠIMO APIE PATYČIAS, SMURTĄ FORMA

Pranešimo data

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias:	
Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
☐ Elektroninės: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____.	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojamumas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, <u>patyrusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko/-ų, <u>kuris tyčiojosi</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko/-ų, <u>stebėjusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Mokyklos pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio, planas su:

Vaiku patyrusiu patyčias:	
Vaiku, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais mokyklos darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	

(Užpildžiusiojo vardas pavardė)

Parašas